

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту
(Україна)

Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту (Україна)
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute
(Norway)

Alexandru Ioan Cuza University of Iași (Romania)
The College of Business and Entrepreneurship in Ostrowiec Świętokrzyski
Faculty of Social and Technical Sciences
Department of Economics
(Poland)

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

*V Міжнародна науково-практична конференція
27 квітня 2023 року*

Чернівці
2023

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту (Україна)
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute
(Norway)

Alexandru Ioan Cuza University of Iași (Romania)
The College of Business and Entrepreneurship in Ostrowiec Świętokrzyski
Faculty of Social and Technical Sciences
Department of Economics
(Poland)

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

V Міжнародна науково-практична конференція

Чернівці
27 квітня 2023 року

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2023

УДК 336.02:330.34(082)

Ф 59

Відповідальні за випуск:

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту **П.О. Нікіфоров**

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту **О.М. Гладчук**

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність та точність поданих матеріалів несуть автори.

Ф 59 **Фінансові** інструменти сталого розвитку економіки : матер. 5-ої міжнар. наук.-практ. конференції (Чернівці, 27 квітня 2023 р.). – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. – 496 с.
ISBN 978-966-423-787-8

До збірника включено тези виступів науковців, представників органів місцевого самоврядування, студентів, присвячені розв'язанню проблем досягнення стабільного розвитку економіки завдяки використанню фінансових інструментів.

УДК 336.02:330.34(082)

ISBN 978-966-423-787-8

© Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2023

ЗМІСТ

ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

<i>Варналій З.С.</i> Перешкоди та шляхи зміцнення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва України в умовах війни та повоєнної модернізації	11
<i>Коваленко В.В., Криса К.М.</i> Особливості фінансового моніторингу в період дії воєнного стану	16
<i>Крупка М.І., Пшик Р.М., Марич М.Т.</i> Особливості формування фінансової стратегії вітчизняних підприємств як передумова сталого економічного розвитку в умовах війни	19
<i>Лютый І.О.</i> Фінансова політика держави в умовах війни на території України.....	24
<i>Мельник О.М.</i> ІСО як альтернативний спосіб залучення інвестицій в економіці, яка швидко цифро візується.....	27
<i>Пірен М.І.</i> Суспільно-політичні причини економіко-фінансової кризи та проблем сталого розвитку в Україні	31
<i>Радіонов Ю.Д.</i> Система державних фінансів України в умовах воєнного стану	34
<i>Ставицький А.В., Харламова Г.О.</i> Формування прозорості політики фінансування сектору оборони та безпеки	39
<i>Ткачук І.</i> The role of the Ukrainian civil society institutions in the system of ensuring the financial security of the state	42
<i>Бак Н.А., Герасим К.М.</i> Фінансове забезпечення територіальних громад в умовах воєнного стану: вектори змін	46
<i>Гасій О.В., Сагачко Є.О.</i> Ресурси домогосподарств: реалії часу.....	50
<i>Grecu I.M.</i> Romania's unconditional solidarity on Ukraine's during and post-war financial and social recovery process	53
<i>Грубляк О.М.</i> Бюджетне фінансування заходів відбудови регіонів України.....	57
<i>Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я.</i> Виклики фінансового забезпечення місцевих бюджетів в умовах воєнного стану	61
<i>Косяченко К.Е.</i> Особливості фінансової діяльності держави в період децентралізації влади.....	65
<i>Кучерівська С.С.</i> Значення і перспективи розвитку загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні	68

Кушнір О.К. Фінансування освіти як запорука сталого розвитку економіки	72
Легкоступ І.І., Сاینчук Н.В. Місцеві бюджети України в умовах воєнного стану	76
Марусяк Н.Л. Фінансова безпека підприємств в умовах війни	80
Онофрійчук В.П., Онофрійчук А.П. Боргова стійкість у світі та Україні в умовах триваючої агресії РФ проти України	82
Сторощук Б.Д., Чурко В.В. Тенденції трансформації монетарної політики.....	86
Третьякова О.В. Заощадження домогосподарств – як інвестиційне джерело розвитку економіки України	91
Харабара В.М., Ткач І.М. Фінансовий ринок України: загрози, проблеми та перспективи.....	94
Юрій Е.О. Особливості публічних закупівель в Україні в умовах воєнного стану	98
Лоїк Р.В. Цифровізація економіки України: проблематика, виклики та перспективи	101
Налутка П.В., Завербний А.С. Напрямки зміцнення фінансової системи України в умовах війни шляхом впровадження інструментів репутаційного менеджменту	105
Братішко Н.А. Відповідальність за порушення фінансового законодавства: актуальні питання теорії.....	109
Журавель К.О. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи України в умовах війни	113
Іванян Д.Г. Особливості камеральних податкових перевірок в Україні	116
Кравченко К.О., Легкоступ І.І. Інфляція як економічне явище, її стан та перспективи в Україні	119
Лисянський С.М. Прибутковість банків – сучасні реалії та виклики.....	123
Плотнікова А.О. Вплив воєнного стану на стабільність банківської системи України	127
Сидоренко А.А. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансового права у період воєнного стану	131
Соколюк М.В. Митні платежі як складова формування дохідної частини державного бюджету України в умовах воєнного стану....	134
Хищенко А.М. Фіскальна достатність єдиного податку в умовах воєнного стану	138

ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ В СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

<i>Ванькович Д.В.</i> Фінансова політика “зеленого” інвестування в Україні.....	142
<i>Дем’янишин В.Г., Дем’янишин В.В.</i> Напрями удосконалення формування та використання фінансових ресурсів бюджетних установ у процесі реформування системи управління публічними фінансами.....	146
<i>Іванов Ю.Б., Шликова В.О.</i> Кількісний аналіз податкових заходів, застосованих країнами світу у відповідь на кризу Covid-19	149
<i>Кічурчак М.В.</i> Бюджетне фінансування сектору інформації та комунікації в країнах ЄС для сталого розвитку: досвід для пост-воєнної відбудови креативних індустрій	152
<i>Коваленко В.М., Козицький А.В., Тиндик О.І.</i> Фінансова політика збереження економічного потенціалу України в умовах воєнного стану	155
<i>Крупка М.І., Руцишин М.О.</i> Фінансування інноваційної діяльності як чинник розвитку сучасного підприємництва.....	159
<i>Sandal J-U.</i> Pianoforte	163
<i>Тимченко О.М.</i> Фінансові важелі підвищення якості викладання у вищих навчальних закладах.....	167
<i>Биндю В.А., Попель Л.А.</i> Інвестиційні ресурси як джерело соціально-економічного розвитку держави.....	170
<i>Бороденко Т.М.</i> Митна політика України - фактори впливу	173
<i>Гапонюк М.А.</i> Розширення транскордонної торгівлі: нова комп’ютеризована транзитна система.....	177
<i>Кармалюк С.П.</i> Залучення фінансів благодійними організаціями України в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.	181
<i>Кир’язова Т.О., Садчикова О.О.</i> Перспективи уніфікації податкової системи України до європейських вимог	184
<i>Кир’язова Т.О., Чудновець С.О.</i> Європейський досвід функціонування місцевих бюджетів	188
<i>Кульбачний С.В.</i> Фінансові аспекти сталого розвитку у працях Вернадського та його послідовників.....	192
<i>Lobonț O.R., Man C.(M.), Țăran A.M., Vătavu S.</i> How social progress contributes to transition performance?.....	195

<i>Мединська Т. В., Бойчук А. С.</i> Переваги та недоліки цифровізації оподаткування в Україні	197
<i>Нечипоренко А.В.</i> Публічні фінанси в умовах воєнного стану в Україні	201
<i>Новосьолова О.С., Левченко О.Ю.</i> Дослідження фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні.....	204
<i>Олексин А.Г., Будз М.Ф.</i> Управління публічними фінансами в умовах подолання наслідків економічної кризи.....	208
<i>Сторощук Б.Д., Морар В.Г.</i> Стан благодійної сфери, як важливий фактор розвитку фінансового сектора держави	212
<i>Szczerbak M.</i> The Polish financial market and the challenges of sustainable development - green bonds.....	218
<i>Ткач Є.В., Банарик В.О.</i> Вплив історії (історичної пам'яті) як соціального капіталу і нематеріального активу на розвиток економіки	221
<i>Ткачук Н.М.</i> Система формування доходів бюджетів територіальних громад: теоретичні аспекти побудови	224
<i>Тулуш Л.Д., Самошкіна О.А.</i> Особливості фінансового забезпечення державної підтримки агросектору України у воєнний період.....	228
<i>Юшко С.В.</i> Податковий контроль за правомірністю нарахування і сплати до бюджету податку на доходи фізичних осіб.....	233
<i>Криворот Н.В.</i> Вплив мита на сталий розвиток: виклики та можливості	237
<i>Кульматицька В.</i> Проблематика фінансування охорони здоров'я в Україні	241
<i>Кучеровська В.О.</i> Роль публічних фінансів у досягненні сталого розвитку: виклики та можливості.....	245
<i>Пантюхіна Т.А.</i> Механізм митно-тарифного регулювання в умовах сталого розвитку	248
<i>Пономарьова В.С.</i> Зміни податкової звітності з податку на майно для юридичних осіб.....	252
<i>Садчикова О.О., Діброва О.Л.</i> Перспективи модернізації податку на доходи фізичних осіб в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду	255
<i>Штундер В.Є.</i> Колізійні питання та визначення бюджетного процесу в Україні.....	259
<i>Яворівська С.В.</i> Система пенсійного забезпечення: теоретичні засади.....	262

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

<i>Нікіфоров П.О.</i> Розвиток бізнес-моделей банків за екосистемним підходом як стратегічна банківська інновація.....	266
<i>Островська Н.С.</i> Формування євроінтеграційних впливів на функціонування банківської системи України.....	270
<i>Плиса В.Й.</i> Проблеми формування та шляхи оптимізації фінансового потенціалу страхового підприємництва в умовах повоєнного відновлення економіки України.....	274
<i>Пишк Б.І., Адамик М.С.</i> Розвиток фінансових продуктів у сфері управління цільовим капіталом.....	278
<i>Циганова Н.В.</i> Роль банків у забезпеченні сталого розвитку.....	282
<i>Антохова І.М., Биндю В.А., Попель Л.А.</i> Напрями активізації лізингової діяльності комерційних банків.....	286
<i>Арич М.І., Левон М.М.</i> Роль та перспективи ратифікації в Україні Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи щодо використання генетичної інформації для цілей страхування.....	289
<i>Артімонова І.В., Славець В.В.</i> Аналіз фінансових результатів діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» та їх роль у розвитку національної економіки.....	293
<i>Бабух І.Б., Зрибнєва К.С.</i> Цифровізація та нові підходи в маркетинговому аналізі діяльності комерційних банків.....	297
<i>Бодаковський В.Ю., Андрущак Є.М.</i> Роль фінансових посередників у розвитку підприємництва в Україні.....	300
<i>Вишивана Б.М.</i> Модернізація платіжного ринку України в умовах цифровізації економіки.....	303
<i>Гладчук О.М.</i> Ділова репутація банку як важлива складова його нематеріальних активів.....	307
<i>Дроботя Я.А., Дорошенко О.О.</i> Безпека платіжних систем.....	310
<i>Заславська О.І.</i> Проблематика та необхідність роботи банків із непрацюючими кредитами в умовах війни.....	312
<i>Марич М.Г.</i> Діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку України.....	316
<i>Попова Л.В.</i> Вплив технологічних інновацій на страхову галузь: світові тенденції.....	320
<i>Чубарь О.Г.</i> Форвардні валютні контракти як інструмент хеджування: особливості та перспективи використання в Україні.....	323

<i>Посмітна М.В.</i> Макропруденційна політика НБУ як елемент фінансової стабільності країни	326
<i>Шірінян Е.</i> Банківська екосистема з позицій теорії відкритих систем	330
<i>Гакман С.Я.</i> Роль державних банків у забезпеченні сталого розвитку економіки під час війни.....	332
<i>Пацкаль О.М.</i> Фінансові посередники та їх роль на фінансовому ринку.....	336
<i>Петканич М.-В. М.</i> Напрями використання бізнесом та фізичними особами офшорних фінансових центрів	339

СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ БІЗНЕСУ ЯК УМОВА СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

<i>Антохов А.А., Клевчік Л.Л.</i> Організаційна культура та інформаційно-фінансова безпека підприємства	344
<i>Бурлуцька С.В., Бурлуцький С.В.</i> Методично-аналітичне забезпечення стратегії пружності сталого розвитку	347
<i>Зянько В.В., Зянько В.В.</i> Вплив валютного ринку на економічний розвиток країни.....	351
<i>Ковальчук Т.М., Вергун А.І.</i> Теоретико-методичні засади аналізу фінансової стійкості підприємства	353
<i>Кужелєв М.О.</i> Фінансові аспекти функціонування металургійних підприємств України в умовах війни	357
<i>Поченчук Г.М.</i> Фінансові інструменти для розвитку малого і середнього бізнесу	360
<i>Tereshchenko O.</i> Tools for demotivating financial and economic activity of international corporations in dictatorial jurisdictions	363
<i>Tulai O., Alekseyenko L.</i> Financing affordable housing in the context of the development of stable international social partnership	367
<i>Aleksieienko I.I., Poltinina O.P.</i> Financial mathematics as a tool for business valuation.....	370
<i>Белов О.В.</i> Стимулювання розвитку високотехнологічного виробництва у Чехії.....	374
<i>Водянка Л.Д., Філіпчук Н.В.</i> Українська стартап-система в умовах війни	378
<i>Гаватюк Л.С., Бірюков О.В.</i> Сутність та принципи оцінки інтелектуальної власності на підприємствах.....	381

<i>Гаватюк Л.С., Лунгу Я.С.</i> Сутність та необхідність аналізу фінансового стану підприємства	385
<i>Грешко Р.І., Харабара В.І.</i> Вплив ризиків і загроз на фінансову безпеку підприємств.....	388
<i>Гринюк Н.А.</i> Фінансові відносини кооперативних підприємств: світовий досвід.....	392
<i>Євдокімова М.О.</i> Проблеми фінансового планування і прогнозування підприємств	а395
<i>Запхляк В.М.</i> Вплив людських ресурсів і комунікацій на фінансові результати діяльності організації.....	398
<i>Кобеля З.І.</i> Необхідність кластеризації туристичного бізнесу для економічного розвитку регіонів	401
<i>Ковальчук Н.О.</i> Соціальна відповідальність бізнесу в умовах війни	405
<i>Кузь В.І.</i> Оподаткування доходів фізичних осіб: соціальний аспект.....	408
<i>Лелюк С.В.</i> Організація фінансового менеджменту суб'єктів господарювання із використанням цифрових технологій як умова сталого розвитку	412
<i>Никифорак І.І., Білик І.І.</i> Удосконалення елементів облікової політики в системі управління дебіторською заборгованістю підприємства.....	416
<i>Павленко О.П.</i> Сучасні тенденції страхового забезпечення медичних послуг в Україні	418
<i>Ткаченко А.А., Бойко Т.Ю.</i> Управління витратами на вітчизняному підприємстві в умовах сталого економічного розвитку.....	421
<i>Федишин М.П.</i> Зелене фінансування: аналітичний огляд світового ринку зелених облігацій	425
<i>Florea A.I.</i> Electricity price bubbles and their implications on business profitability in times of crisis.....	428
<i>Wikarczyk A.</i> Green bonds as a formula for raising capital in accordance with the concept of sustainable development – theory and practice (examples).....	431
<i>Гуменюк Р.В.</i> Напрями управління фінансовою безпекою співінвесторів.....	436
<i>Кириченко Ю.В., Зілінська А.С.</i> Відновлення економіки: стан і потреби бізнесу та територіальних громад.....	440
<i>Ватащук В.Ю.</i> Інституційно залежний характер ринків в контексті міжнародних інвестицій у нерухомість.....	443
<i>Ременяк А.В.</i> Антикризове управління фінансово-економічним потенціалом страхової компанії	447

року загальна сума венчурних інвестицій, вкладених у страхові технології, перевищила 11 мільярдів доларів, що вдвічі перевищує суму, інвестовану 2020 року. Ринок США займає домінуюче становище на світовому ринку завдяки найбільшому обсягу капіталу страхових технологій, що оцінюється приблизно в 6 млрд. доларів США в 2022 році. Основними компаніями, що працюють на світовому ринку страхових технологій, є Damco Group, DXC Technology Company, Majesco, Oscar Insurance, Quantemplate, Shift Technology, Trov Insurance Solutions, LLC, Wipro Limited та Zhongan Insurance, та ін.

Одна з провідних страхових компаній США, Universal Fire & Casualty Insurance Company, оголосила про прийом платежів у криптовалюти для страхових премій, запустивши нову бізнес-модель для страхових компаній зі страхування житла на ринку США. Очікується, що інтеграція таких передових цифрових засобів та технологій блокчейну сприятиме подальшому розвитку світового ринку страхових технологій [3].

Зокрема, у Європейському регіоні Великобританія лідирує за загальною кількістю угод та загальною сумою інвестованого капіталу. До кінця другого кварталу 2022 року укладено 217 контрактів на суму біля 3 млрд. доларів і поступається лише США. Великобританія також лідирує у регіоні за кількістю великих угод: до кінця другого кварталу 2022 року було укладено шість угод на суму понад 100 мільйонів доларів.

Згідно даних розвитку ринку InsurTech, загальне зростання світового ринку склало 15,4%, навіть з урахуванням пандемії COVID-19 у 2020 році зростання склало 6,9%, а в 2021 році зростання склало 18,7%, однак, на кінець третього квартала - скоротилося на 8,6%. За той же період глобальні інвестиції в InsurTechs зафіксували темпи зростання на 52% у 2019 р., темпи зростання на 12% у 2020 р. та неймовірні темпи зростання на 122% у 2021 р. Все це говорить про те, що інвестиції в InsurTechs досі випереджали відносно загальне зростання на світовому фондовому ринку [4]. Таким чином, значний розвиток обчислювальних технологій та поява нових цифрових джерел даних розширюють та переформатують поведінку страхових компаній на ринку в найближчому майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Попова Л. В. Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у страхуванні. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2022. № 5. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-5-08-02>
2. Офіційна сторінка Страхової компанії Progressive. URL: https://www.facebook.com/progressive/?locale=uk_UA
3. InsurTech market outlook: \$165 billion by 2032, 26% CAGR. URL: <https://beinsure.com/insurtech-market-outlook-2032/>
4. InsurTech Sector Review: Global Investment Recovery. URL: <https://beinsure.com/global-insurtech-sector-overview/>

УДК 336.743:330.131.7

Чубарь О. Г.

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ФОРВАРДНІ ВАЛЮТНІ КОНТРАКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ХЕДЖУВАННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

На світових фінансових і валютних ринках строкові контракти, в тому числі форвардні валютні контракти, успішно застосовуються вже багато років як з метою забезпечення реальної поставки, так і з метою хеджування фінансових, зокрема, валютних, ризиків. Хеджування ризиків є звичайною практикою переважної більшості учасників розвинутого ринку, в першу чергу, експортерів та імпортерів, які розуміють, що в цьому криється можливість планування грошових потоків із фіксованим курсом. Цей курс закладається в собівартість товару чи послуги, і фіксується маржа незалежно від коливань на ринку. Результатом для суб'єкта ЗЕД стає захищеність від ймовірних змін валютного курсу в майбутньому.

У світовій практиці в загальному обсязі валютних операцій на форвардні операції у 2016-2022 роках припадало від 13,8 до 15,5%, разом з тим на операції спот – близько 30% [1].

В Україні дослідники з року в рік наголошують на «... недостатньому рівні розвитку, низькій активності торгів похідними фінансовими інструментами, завищеній вартості використання деривативів, незацікавленості суб'єктів

господарювання у побудові оптимальної системи управління валютними ризиками та використання похідних цінних паперів для їх хеджування» [2].

У 2019-2021 роках спостерігалось поступове зростання обсягів строкових клієнтських операцій (операцій клієнтів банків на умовах «Форвард») на валютному ринку України. Разом з тим, за вказаний період на них припадало від 1,2% до 2,3% від загального обсягу операцій клієнтів з безготівковою іноземною валютою, а в 2022 році ця частка склала менше 1% через суттєве скорочення форвардних операцій порівняно з попередніми роками (табл.1).

Таблиця 1

Операції в різних сегментах валютного ринку України у 2019 – 2022 роках, купівля+продаж, млн дол. США*

Період/ обсяги операцій	2019	2020	2021	2022
Готівкові операції	29710,00	30803,10	41810,30	23439,8
Безготівкові операції банків на умовах «тод», «том», «спот» (без операцій НБУ) (міжбанківський ринок)	168456,00	193272,40	235314,20	58328,4
Валютні інтервенції НБУ	8991,80	8820,00	4966,40	31733,2
Операції клієнтів з безготівковою іноз. валютою	125319,3	136292,8	191059,4	178033,4
<i>в тому числі:</i>				
обсяги операцій клієнтів банків на умовах «Форвард»	1468,8	2990,5	4454,0	1622,2
обсяги операцій клієнтів банків на умовах «СВОП»	108,5	3635,0	8532,4	51755,9
Довідково: обсяги офіц. золотовалютних резервів, станом на кін. пер.	25302,16	29132,89	30940,95	28494,46

*Розраховано за даними: [3; 4].

Упродовж всього представленого періоду ринок клієнтських форвардів був найменшим за обсягами порівняно з іншими секторами національного валютного ринку, за винятком ринку СВОПів у 2019 році. Отже, в Україні найбільші обсяги операцій на валютному ринку проводяться в міжбанківському секторі (операції банків на умовах «тод», «том», «спот»), а також на цих же умовах у секторі операцій клієнтів з безготівковою валютою.

З прийняттям Закону України «Про валюту і валютні операції» та поступовим рухом до лібералізації валютних ринків НБУ почав активно

просувати ідею доцільності хеджування валютних ризиків. Нові підходи в організації та проведенні валютного регулювання, які запрацювали з 7 лютого 2019 року, розширили сферу застосування таких фінансових інструментів: до експортно-імпортних операцій і пов'язаних з ними розрахунків додано боргові операції (отримання/надання кредитів в іноземній валюті) [5]. Отже, значимість форвардного контракту посилилась: він стає інструментом захисту від валютних ризиків не лише при проведенні міжнародних розрахунків за експортно-імпортними поставками, а також у кредитних відносинах.

В презентаційних матеріалах НБУ методично-прикладного характеру розлого та зрозуміло викладені сутнісні характеристики валютних форвардів (як з поставкою, так і без поставки), особливості нормативного регулювання цих операцій та наявні обмеження, порядок і правила формування форвардного валютного курсу при укладанні форвардних контрактів, здійснено порівняння форвардного контракту з поставкою з форвардним контрактом без поставки, висвітлено підходи до управління від'ємною курсовою різницею [6; 7].

Доцільність і необхідність подальшого розвитку ринку форвардних контрактів та їх застосування у практиці реального сектору економіки зводяться до таких основних очевидних факторів [7]:

- Розробка бізнесом стратегій хеджування фінансових, в тому числі валютних, ризиків - загальноприйнята практика, якою доведено, що не хеджувати позиції є ризикованим і неефективним підходом;

- Отримання додаткового прибутку за рахунок курсової різниці (валютні спекуляції) – це сфера діяльності професійних учасників фінансових/ валютних ринків. Для виробників, суб'єктів ЗЕД важливим є забезпечення фіксованого рівня прибутку та планування бізнесової діяльності, що успішно може досягатись за допомогою хеджування;

- Ряд комерційних банків в Україні (наприклад, ОТП-Банк, Банк Південний, UKRSIBBANK, Райффайзен Банк Аваль та інші) пропонують та готові надавати своїм клієнтам послуги з укладання форвардних контрактів, отже для бізнесу такий продукт стає доступним і важливим.

Окремо слід зазначити, що розвиток та вдосконалення практики використання фінансових інструментів для хеджування валютних ризиків представляє важливий напрям руху українського бізнесу та банків до кращих світових стандартів та виходу на світові фінансові ринки, тим більше, що ємність національного ринку є значною, а інтерес до таких угод зростатиме в міру усвідомлення їх значимості та ефективності.

Список використаних джерел:

1. Triennial Central Bank Survey of foreign exchange and Over-the-counter (OTC) derivatives markets in 2022. URL: <https://www.bis.org/statistics/rpfx22.htm>.
2. Пахненко О.М., Глубока Н.А., Черненко Є.О. Валютні деривативи як інструменти хеджування валютних ризиків в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2017. №10. С. 62-68.
3. Показники валютного ринку України за 2019-2022 роки. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/non-cash-fx-market-volume-year>.
4. Динаміка міжнародних резервів. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo/dynamics?startDate=01.01.2019&endDate=01.04.2023>.
5. Як бізнес може знизити валютні ризики. Емал Бахтарі для Liga.net щодо хеджування валютних ризиків. 12.04.2019. URL: <https://finance.liga.net/ekonomika/opinion/poleznyy-obmen-kak-biznes-mojet-snizit-valyutnye-riski>.
6. Шведа О. Використання форвардних контрактів для хеджування валютних ризиків на практиці. 5 лютого 2020р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/o-shveda%20NBU_pr_05022020.pdf?v=4.
7. Використання форвардів в умовах нового валютного регулювання. НБУ. Київ. 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Instrumentu_hedjyvannia_valytnuh_ruzukiv_pr_2020-02-05.pdf?v=4.

УДК: 330; 336; 338.2

Посмітна М.В.

аспірантка кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет

Науковий керівник: Жердецька Л.В.

зав. кафедри, д.е.н., доцент кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет

МАКРОПРУДЕНЦІЙНА ПОЛІТИКА НБУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ КРАЇНИ

Фінансова стабільність країни є одним із пріоритетів та запорукою розвитку економіки. Важливу роль у забезпеченні такої стабільності відіграє центральний банк. Так, Національний банк України (далі НБУ) сприяє